

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKI SUD U ZAGREBU
Trg Nikole Šubića Zrinskog 5

Poslovni broj 8. Pnz-14/12-16

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Županijski sud u Zagrebu, po sucu toga suda Ivici Veseliću sucu pojedincu u pravnoj stvari tužitelja Udruga za ljudska prava, zaštitu potrošača i održiv razvoj „Socius“ iz Zagreba, Prilaz V. Brajkovića 7, protiv tuženika Ivana Poljakovića iz Zadra, Milut. Cihlara Nehaja 44 a, kojeg zastupa punomoćnik Dario Čehić, odvjetnik u Poreču, radi diskriminacije, nakon održane glavne i javne rasprave zaključene 15. srpnja 2014. u nenazočnosti stranaka, istoga dana,

p r e s u d i o j e

Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

„Zahtijevamo da sud profesoru Poljakoviću izreče novčanu kaznu od 30.000,00 kuna u korist Državnog proračuna i da mu za vrijeme ovog postupka zabrani bilo kakvo javno djelovanje te da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima u Republici Hrvatskoj koje će izabrati Udruga.“

Obrazloženje

Tužitelj je podnio tužbu protiv tuženika na temelju odredbe čl. 24. st.1. Zakona o suzbijanju diskriminacije („Narodne novine“ broj 85/08 i 112/12, dalje: ZSD) radi diskriminacije po osnovi spolne orijentacije iz članka 1. stavak 1., 2. i 3. ZSD, te članka 2. stavak 1. i članka 4. stavak 1. ZSD, smatrajući da za ovakvu tužbu imaju pravni interes zbog izjave tuženika koja je objavljena u dnevnim novinama „Večernji list“, od 2. studenog 2012. u članku naslova „Homoseksualnost jest bolest, a novi zdravstveni odgoj je nova diktatura „, a koji članak se poziva na portal „Queer.hr“.

Tako navode citat objavljen u dnevnim novinama: „HDZ je donio Zakon o suzbijanju diskriminacije. I prema tom Zakonu ja sad ne smijem reći da je homoseksualnost bolest. Mogu dosjeti u zatvor. Ali ja se ne bojam zatvora za istinu. Homoseksualnost jest bolest, a ne opredjeljenje“, koja izjava da je ne samo neutemeljena već da je i krajnje diskriminirajuća za pripadnike homoseksualne zajednice u Republici Hrvatskoj.

Tužitelj dalje ističe kako je tuženik sveučilišni profesor koji zagovara kršenje zakona i nepriznavanje vrijednosti koje se njima štite i za koje se društvo Republike Hrvatske opredijelilo, posebno ističući kako je ravnopravnost spolova prema Ustavu Republike Hrvatske jedna od najvećih vrijednosti. Tužitelj također navodi kako smatra, a imajući u vidu Rezoluciju o homofobiji Europskog parlamenta, da se ne može raspravljati o ljudskim pravima kao o nečemu što bi ovisilo o osobnom mišljenju pojedinca. Zaključno, tužitelj smatra kako je neophodno da onima koji niječu ludska prava treba dati na znanje da su u krivu i da je takva praksa neprihvatljiva. Tužbenim zahtjevom tužitelj predlaže tuženiku izreći novčanu kaznu i zabraniti mu za vrijeme ovog postupka bilo kakvo javno djelovanje te da se presuda objavi u medijima u Republici Hrvatskoj koje će izabrati tužitelj.

Iz tužbe se može razabratи kako tužitelj smatra da je tuženik takvom izjavom postupio protivno odredbi članka 9. stavak 1. ZSD prema kojoj je diskriminacija u svim pojavnim oblicima zabranjena pri čemu je diskriminacijska osnova spolna orientacija te da je navedenom izjavom počinio izravnu diskriminaciju a s obzirom da je homoseksualce stavio u nepovoljan položaj.

U odgovoru na tužbu tuženik ističe kako gore navedeni citat njegovih riječi „uopće nije njegov citat“. Navodi kako je riječ o citatu sadržaja članka u web - magazinu „Queer.hr“ od 1. studenoga 2012. koji prileži tužbi i da autorica tog članka Karla Horvat Crnogaj uopće nije nazočila političkoj tribini na kojoj je on govorio već da je o njegovim riječima saznala iz prepričavanja a što se u medijskom članku izrijekom i navodi, a da je poslije sadržaj toga članka objavljenog na „Queer.hr“ dalje prenesen kod dnevnih novina „Večernji list“. Tuženik poriče da bi govorio protiv ravnopravnosti spolova, pače ističe kako na toj političkoj tribini ništa nije govorio o ravnopravnosti ili neravnopravnosti spolova jer da to uopće nije bila tema njegovog nastupa. Tuženik ističe kako je zapravo govorio o tzv. „rodnjoj ideologiji“, kao političkom opredjeljenju raširenom između LGB aktivistima. Tuženik posebno ističe kako je „Večernji list“ dana 22. studenoga 2012. na njegov zahtjev objavio ispravak i odgovor na netočno i pristrano izvješće objavljeno u „Večernjem listu“ od 1. studenoga 2012. U tom svom odgovoru tuženik je naveo a što je istaknuo i na samoj tribini da zastupa i objašnjava tradicionalne stavove o homoseksualnosti, koje zastupaju Katolička crkva i druge vjerske zajednice.

Tuženik je u odgovoru također istaknuo kako i on, isto kao i tužitelj ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja koja obuhvaća slobodu govora i javnog nastupa (članak 38. Ustava Republike Hrvatske – „Narodne novine“ broj 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 05/14) kao i slobodu savjesti i vjeroispovijesti koja obuhvaća prava slobodnog očitovanja vjere ili drugog uvjerenja (članak 40. Ustava Republike Hrvatske).

Tuženik dalje navodi kako, suprotno mišljenju koje je izneseno u tužbi, smatra da je izreći da je homoseksualnost bolest ne predstavlja diskriminaciju te isto potkrepljuje svojim stavom da je homoseksualnost bolest a što da iz proizlazi iz nazora da je homoseksualnost abnormalna, tj. nesukladna sa suštinskom funkcijom ljudske spolnosti, a koja stajališta se mogu naći i u tekstovima citiranim u dokazima iz točke II. točka 3. – gdje Patrijarh SPC Irenej i rijaset Islamske vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj izrijekom govore da je homoseksualnost bolest.

Tuženik se poziva i na Međunarodnu klasifikaciju bolesti (dalje: MKB) Svjetske zdravstvene organizacije iz 2010. godine (koja se službeno koristi u zdravstvu Republike Hrvatske) gdje se klasificira u grupi bolesti „F66: Psihološki poremećaj i poremećaji ponašanja povezani sa spolnim razvojem i organizacijom“ u kojoj klasifikaciji se predviđa terapija homoseksualnosti u slijedećem slučajevima: poremećaj F66.0: poremećaj spolnog sazrijevanja, gdje pacijent boluje od nesigurnosti u njegov ili njen rodni identitet ili seksualnu orijentaciju, koja uzrokuje anksioznost ili depresiju najčešće se događa kod adolescenata koji nisu sigurno jesu li homoseksualne, heteroseksualne ili biseksualne orijentacije, ili u osoba koje, nakon razdoblja na izgled stabilne seksualne orijentacije (često u dugotrajnim vezama), ustanove da se njihova seksualna orijentacija mijenja; poremećaj F66.1: egodistonička spolna orijentacija, gdje rodni identitet ili seksualne sklonosti (heteroseksualna, homoseksualna, biseksualna ili predpubertetska) nisu upitni, ali pojedinac želi da one budu drugačije zbog povezanih psiholoških poremećaja i poremećaja ponašanja, te eventualno traži medicinsku pomoć kako bi je promijenio; poremećaj F66.2: poremećaj spolnog odnosa partnera, gdje zbog rodnog identiteta ili seksualne sklonosti (heteroseksualna, homoseksualna, biseksualna ili predpubertetska) nastaju poteškoće u zasnavanju ili održavanju veze sa seksualnim partnerom: u grupi F64 su u MKB 2010 klasificirani „poremećaji spolnog identiteta“ među kojima transseksualizam, transvestitizam, poremećaj spolnog identiteta u djetinjstvu i drugi poremećaji spolnog identiteta.

Tuženik je stava kako iz činjenice da netko smatra da je homoseksualnost bolest ne proizlazi ujedno da bi on time homoseksualce diskriminirao odnosno da iz same činjenice da se netko ne slaže sa jednom ideologijom, ne proizlazi da on time diskriminira ljudе koji se sa tom ideologijom slažu.

Tuženik smatra da samom činjenicom što izražava svoj tradicionalan, katolički svjetonazor u javnosti, ne predstavlja nikakvu diskriminaciju budući je Ustavom Republike Hrvatske zajamčeno pravo svakog građanina da izražava svoj svjetonazor i svoju vjeroispovijest.

Tuženik navodi kako riječima korištenim na političkoj tribini nije ušao u zonu koja se u rezoluciji Europskog parlamenta RC-B6-0025/2006 od 18. siječnja 2006. naziva „Homofobijom“, naime pojavom „iracionalnog straha i odbojnosti prema homoseksualnosti i prema LGBT populaciji“, koji se očituje u „govorom mržnje i poticanje na diskriminaciju, ismijavanje i verbalno, psihološko i fizičko nasilje, proganjanje i ubojstvo“ takvih osoba. Tuženik navodi kako je u judikaturi Europskog suda za ljudska prava „govor mržnje“ postavljen baš standard kakav se spominje u gore navedenoj rezoluciji Europskog parlamenta: naime po srijedi mora biti govor kojim se očito potiče na nasilje i diskriminaciju – tek tada je moguće sukladno točki 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (o slobodi izražavanja, odgovarajuće odredbe sadržane su u članku 38. Ustava Republike Hrvatske), podvrgnuti javni govor „formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanima zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti soubene vlasti“.

Zaključno tuženik ističe da bi se o diskriminaciji u smislu u kojem o njoj govori Zakon o suzbijanju diskriminacije moglo raditi trebalo bi postojati „stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi iz stavka 1. ovoga članka, kao i osobe povezane s njom rodbinskim

ili drugim vezama“ (članak 1. stavak 2. ZSD). Tuženik navodi kako nije poduzeo nikakvu radnju koja bi mogla imati takav učinak, nije propustio poduzeti ništa što bi bila njegova dužnost i mogla bi imati učinak diskriminacije niti je ikoga pozivao na diskriminaciju. Predlaže odbaciti dio zahtjeva koji se odnosi na novčanu kaznu a u preostalom dijelu odbiti zahtjev tužitelja.

Imajući u vidu da je tužitelj podnio tužbu sukladno odredbi članka 24. ZSD ovaj sud smatra da tužitelj ispunjava procesne prepostavke za podnošenje tužbe sukladno odredbi članka 24. ZSD prema kojem udruge, tijela ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom a imaju opravdani interes za zaštitu kolektivnih interesa određene skupine ili se u sklopu svoje djelatnosti bave zaštitom prava na jednako postupanje ovlaštene su na njezino podnošenje ako učine vjerojatnim da je postupanjem tuženika povrijedeno pravo na jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju skupini čija prava tužitelj štiti.

Naime, stav je ovog suda kako je aktivna legitimacija za podnošenje ovakve tužbe određena vrlo široko uz prepostavku dokazivanja opravdanog interesa za štićenjem interesa određenog kolektiva, te prepostavku da tužitelji učine vjerojatnim a što znači da je dovoljno postojanje mogućnosti, da je tuženikovim postupanjem povrijedeno pravo na jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju skupini čija prava tužitelji štite.

U dokaznom postupku pročitana je tužba zaprimljena kod ovog suda 5. studenoga 2012., preslika „Večernjeg lista“ od 2. studenoga 2012. i članak „Homoseksualnost jest bolest, a novi zdravstveni odgoj nova je dikatatura“, članak s interneta sa stranice „Queer.hr“ „Homofobni ispad zadarskog sveučilišnog profesora „Homoseksualnost je bolest“ na listu 3 i 4 spisa, dopuna tužbe zaprimljena kod ovoga suda 13. studenoga 2012., podnesak tuženika kojim daje odgovor na tužbu zaprimljen kod ovoga suda 10. prosinca 2012. te prilozi u preslici s Internet stranice www.h-rast.hr/aktualno/prof.-Ivan-Poljakovic-glasno -je izrekao-stav-mnogih.html (list 31-33 spisa) , preslika s Internet stranice Večernji.hr pod nazivom ispravak Poljaković: moji stavovi odgovaraju onima Katoličke crkve (list 34 spisa), preslika iz „Bogoslovna smotra, 82 (2012) 2, 369-397, UDK 159.97-055 (035): 27-72-4 (06) primljen 5. ožujka 2012. prihvaćena 21. svibnja 2012., izvorni znanstveni rad s temom „Homoseksualnost i kanonska prikladnost za klerički stalež prema uputi In continua autora Slavka Zec s teologije u Rijeci – Područni studij Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (list 35-63 spisa), preslika s Internet stranice www.biskupijakrk.hr s naslovom „Obiteljska škola Riječke metropolije – Otvoreno pismo sudionika o zdravstvenom odgoju (list 64-66 spisa), preslika članka Andreja Čebotareva „Bioetičko naučavanje Ruske pravoslavne crkve“ UDK: 2.426 stručni rad primljen 7. travnja 2006., prihvaćeno 30. travnja 2006. (list 67-73 spisa), preslika s Internet stranice www.vecernji.hr/index od 4. prosinca 2012. s naslovom „Patrijarh Irinej: Homoseksualnost je bolest i tim ljudima treba pomoći“ s podnaslovom „Svakom čovjeku dana je sloboda i mogućnost da od svoga bića izgradi hram Božji ili radionicu Sotone – kaže poglavatar SPC-a“ (list 74 spisa), preslika s Internet stranice medzlis-split.org/index od 4. prosinca 2012. pod naslovom „Islamska zajednica u Hrvatskoj – medžlis IZ Split „Održana 12. izvještajna skupština u Hrvatskoj“ (list 75-78 spisa), preslika s Internet stranice www.contra.hr od 4. prosinca 2012. s naslovom „Analiza LGBT tematike u udžbenicima“ (list 79 i 80 spisa), preslika knjige autora Andreasa Launa pod naslovom „Homoseksualnost s katoličkog gledišta“ izdavača VERBUM Split 2003., preslika lista 5 navedene knjige s naslovom „Predgovor“ te preslika članka autora Gerard J.M. Van den Aardweg „Terapija homoseksualnosti: Iskustva, učinci, preporuke stranica 118-146 te knjige, a koja prileži na listu 83-97 spisa, preslika s Internet stranice hrcak-srce.hr/index od 4.

prosinca 2012. pod naslovom „Hrčak portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (list 101 spisa), dopis ovoga suda tužitelju od 11. prosinca 2012. kojim se dostavlja podnesak tuženika od 10. prosinca 2012. na očitovanje povratnica sa pečatom tužitelja od 14. prosinca 2012., ročni zapisnik od 3. srpnja 2014. te dokumentacija predana na tom ročištu Izjavu američkog katoličkog liječničkog društva „homoseksualnost i nada“ u prijevodu na hrvatski jezik, članak „Činjenice a ne laskanje o istospolnoj orijentaciji“, grupa autora i tekst intervjuja sa prof. dr. Matka Marušića „Program zdravstvenog odgoja je protiv doma, braka i djece“ prema Laudato/Radio Marija koja prileži na listu 110-120 spisa.

Na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, te na temelju rezultata cjelokupnog postupka, a sukladno odredbi članka 8. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13, dalje: ZPP) sud je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev tužitelja kao neosnovan.

Među strankama je prijeporno da li je tuženik na političkoj tribini političkog pokreta „Hrast“ izrekao riječi koje su citirane u web - magazinu „Queer.hr“ od 1. studenoga 2012. te prenesene u dnevnim novinama „Večernji list“ 2. studenoga 2012. kako slijedi: „HDZ je donio Zakon o suzbijanju diskriminacije. I prema tom Zakonu ja sad ne smijem reći da je homoseksualnost bolest. Mogu dospjeti u zatvor. Ali ja se ne bojam zatvora za istinu. Homoseksualnost jest bolest, a ne opredjeljenje.“

Kako se iz odgovora na tužbu može razabратi tuženik niječe da je upravo na način kako je citirano izrekao svoju misao, međutim, ne niječe svoje mišljenje da je homoseksualnost bolest, što potkrepljuje dokazima koje je dostavio uz odgovor na tužbu.

Dakle, među strankama je prijeporno je li tuženik svojim stavom da je homoseksualnost bolest počinio diskriminaciju sukladno odredbi članka 9. stavak 1. ZSD.

Pod diskriminacijom u smislu članka 1. stavak 2. ZSD smatra se stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Naime, iako odredbe ZSD ne definiraju što znači „stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe“ u odnosu na druge osobe „u usporedivoj situaciji“ (članak 1. stavak 2.; članak 2. stavak 1. ZSD) ovaj sud je zauzeo stajalište da u konkretnom slučaju sam stav tuženika da je „homoseksualnost bolest“ ne znači radnju, nikakvo nepovoljno postupanje već se radi o osobnom stavu tuženika a kojim stavom ni na koji način osobe homoseksualne populacije nisu stavljenе niti bi mogle biti stavljenе u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji.

Tako, sud smatra da se ne može govoriti o izravnoj diskriminaciji u odnosu na osobe iste spolne orijentacije jer ne postoji odluka odnosno postupak kojim je neka od osoba iste spolne orijentacije dovedena ili bi mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj od druge osobe.

Tuženik je svoj stav izrekao na političkoj tribini, dakle nije ga izrekao u svojstvu predavača na fakultetu, slijedom čega njegov stav nema utjecaja na odluku tko bi eventualno mogao biti ili zaposlenik ili student na fakultetu kojeg je on zaposlenik, pa se stoga ne može govoriti da se radi o stavu koji bi na bilo koji način mogao biti nepovoljan za interese osoba iste spolne orijentacije uvjetovane njihovom pripadnošću toj skupini.

Prema odredbi članka 2. stavak 2. ZSD izravna diskriminacija je postupanje uvjetovano nekim od osnova iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe. Pri tome tužitelj koji smatra da je žrtva izravne diskriminacije mora dokazati postojanje vjerovatnlost da određena radnja predstavlja akt izravne diskriminacije.

Sam stav tuženika ne predstavlja djelo diskriminacije već se radi o tuženikovom vrijednosnom sudu radi čega isti ne ispunjava pretpostavke navedenog članka da bismo mogli govoriti o izravnoj diskriminaciji to se slijedom navedenog ne može govoriti niti o teškoj diskriminaciji.

Tako, ovaj sud smatra da tuženik svojim stavom, kojeg javno iznosi i zastupa, nije povrijedio pravo na jednako postupanje i diskriminirao osobe iste spolne orijentacije s obzirom da se radi o takvom stavu kojim tuženik nije stavio a niti bi mogao staviti u nepovoljniji položaj osobe iste spolne orijentacije u odnosu na heteroseksualne osobe.

Dakle, utvrđujući da se u konkretnom slučaju uopće ne radi o postupanju tuženika jer ne postoji radnja tuženika kojim su osobe iste spolne orijentacije stavljene u nepovoljniji položaj već se radi o njegovom stavu kao apsolutnom građanskom pravu koje je javno izrekao koristeći se jednim od temeljnih ljudskih prava, pravom na slobodu izražavanja. Sloboda izražavanja znači pravo svakog pojedinca reći što misli i u što vjeruje da je istina, to je pravo biti sam u mišljenju i to je pravo biti u krivu.

Stoga, niti stav tuženika, kojeg javno iznosi i zastupa, ne može predstavljati diskriminatory postupanje u smislu odredbe članka 2. stavak 1. ZSD.

S obzirom na okolnosti u kojima je tuženik izrekao prijeporni stav (politička tribina), takav javno izraženi stav se ne može smatrati niti poticanjem na diskriminaciju počinjenu s namjerom koje prema odredbi članka 4. stavak 1. ZSD smatra diskriminacijom u smislu članka 1. istog Zakona.

Prijeporan tuženikov stav ne može se smatrati niti uznemiravanjem u smislu odredbe članka 3. stavak 1. ZSD koje predstavlja svako nežaljeno ponašanje uzrokovano nekim od osnova iz članka 1. stavak 1. ovog Zakona koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Tek je za istaknuti kako bi usvajanjem tužbenog zahtjeva kako to tužitelj predlaže, bilo povrijedeno temeljno ljudsko pravo tuženika na slobodu izražavanja sadržano u članku 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine“, Međunarodni ugovori, 18/97, 6/99, 8/99, 14/02 i 01/06, dalje Konvencija) koja je dio i hrvatskog pravnog poretka kao i članak 38. Ustava Republike Hrvatske.

Zaključno, ovaj sud je stava kako se u konkretnom slučaju ne radi o diskriminaciji u smislu odredaba ZSD već o tuženikovom stavu kojeg je javno izrekao koristeći se slobodom prava izražavanja, koje nije suprotno niti Ustavu Republike Hrvatske, niti zakonima Republike Hrvatske, niti Konvenciji.

Kako je tužitelj u smislu odredbe članka 109. stavak 1. točka 4. Prekršajnog zakona („Narodne novine“ broj 107/07) ovlašten tužitelj, to je neosnovan prijedlog tuženika odbaciti dio tužbenog zahtjeva glede izricanja novčane kazne.

Slijedom svega navedenog sud je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev tužitelja te odlučio kao u izreci.

Stranke do zaključenja glavne rasprave nisu, u smislu odredbe članka 164. stavak 1. ZPP, određeno navele trošak za koji traže naknadu, slijedom čega im trošak postupka nije niti dosuđen.

U Zagrebu 15. srpnja 2014.

S u d a c
Ivica Veselić, v.r.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude nezadovoljna stranka ima pravo izjaviti žalbu Vrhovnom суду Republike Hrvatske, u roku od petnaest (15) dana od dana primitka presude. Žalba se podnosi putem ovoga suda u četiri (4) primjeraka.

Za točnost отправка — ovlašteni službenik:
Brankica Fogec

